



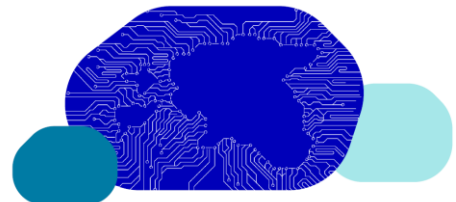
REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF JUSTICE

Andmepõhine profileerimine ja automaatsed haldusotsused

Henrik Trasberg

Uute tehnoloogiate ja digitaliseerimise õigusnõunik

Justiitsministeerium





Eesti andmete ja tehisintellekti valdkonna **ambitsioon**

Aastaks 2030:

- **kõik avaliku sektori asutused kasutavad süsteemselt tehisintellekti lahendusi,**
- võimekus pakkuda inimestele **personaliseeritud avalikke teenuseid,**
- tekkivad oluliselt **lihtsamad ja inimkesksemad võimalused riigiga suhtlemisel,**
- **80% inimestest** on elementaarsed andme ja TI alased teadmised,
- **75% ettevõtetest** rakendavad tehisintellekti.

Intellekti automatiseerumine?

Andmepõhised tehnoloogiad võimaldavad **automatiseerida** kõrget intellektuaalset võimekust vajavaid otsuseid ja tegevusi

... odavalt, kiiresti, kättesaadavalt



Õiguslikud riskid



NEWS > TECHNOLOGY

Dutch scandal serves as a warning for Europe over risks of using algorithms

The Dutch tax authority ruined thousands of lives after using an algorithm to spot suspected benefits fraud — and critics say there is little stopping it from



INSIGHTS

ACADEMY

ABOUT

Bias in the COMPAS algorithm: A threat to justice in the United States

June 3, 2024

COMPAS, a risk assessment algorithm in the U.S. justice system, has been flagged for racial bias by overestimating recidivism among blacks

MIT
Technology
Review

[Featured](#) [Topics](#) [Newsletters](#) [Events](#) [Podcasts](#)

SIGN IN

SUB

POLICY

An algorithm intended to reduce poverty might disqualify people in need

According to a new report by the Human Rights Watch, an algorithmic welfare distribution system for Jordan, funded by the World Bank, unfairly and inaccurately quantifies poverty.

Õiguslikud väljakutsed

- **Privaatsus ja isikuandmete kaitse:** kuidas tagada, et avalikes teenustes ja otsustes ei riivata põhjendamatult inimese privaatsusõigust ja eraelu puutumatust?
- **Algoritmiline kallutatus:** kuidas vältida olukorda, kus algoritmid võivad tekitada ebaõiglasi või diskrimineerivaid tulemusi?
- **Inimväarikus:** kuidas tagada, et automaatotsused ei kahjustaks inimese sõltumatust ja iseotsustamise õigust?
- **Ohutus ja turvalisus:** kuidas tagada süsteemi töökindlus ja turvalisus, sh hoida ära kahjulik mõju võimaliku kuritarvituse, küberrünnete jm haavatavuste korral?
- **Läbipaistvus ja selgitatavus:** kuidas teha keerulisel andmeanalüütikal põhinevad väljundid arusaadavaks nii ametnikele kui ka puudutatud isikutele?
- **Inimese kontroll ja vastutus:** kuidas tagada inimjärelvalve ja määratleda vastutus automatiseeritud otsuste puhul?
- **Usaldus:** kuidas säilitada ühiskonna usaldus avalike teenuste ja otsuste automatiseerimisel?

Õiguslik loogika (üldistatult)

- 1) **Õiguslik alus:** luba riigivõimu teostada ja selle raames andmeid töödelda.
- 2) **Nõuded andmetöötamise ulatuse ja kvaliteedi osas:** andmete minimaalsus, eesmärgipärane kasutamine, õigete/korrektsete andmete kasutamine, andmete turvalisuse tagamine jm.
- 3) **Isikule asjakohaste õiguste tagamine:** inimese jaoks läbipaistvuse tagamine, põhjendamiskohustus, seisukoha väljendamise võimaldamine, otsuse vaidlustamise võimaldamine.
- 4) **Nõuded kasutatavale algoritmile:** nt kõrge riskiga tehisintellekti süsteemide puhul kohustus tagada süsteemi täpsus, töökindlus, turvalisus, läbipaistvus, järelevalve.



Õiguspärasuse tagamine – kuidas olla lubav

Näiteks: me tahame

- teha isikuandmete analüüsi, mis aitaks aru saada, milliseid toetusi-teenuseid inimesed vajaksid,
- hinnata kokkutoodud andmete alusel (sissetulekud, kulutused jm), kas leibkond kvalifitseerub toimetulekutoetusele ja mis summas.

~~Kas nii tehib?~~

Kuidas minimeerida riske?

Lubame rohkem, rakendame rohkem riskijuhtimist.

Õiguspärasust tagav riskijuhtimine

- Tegelik **riskide kaardistamine**
- **Riski- ja kvaliteedijuhtimise meetmete** rakendamine
- **Läbipaistvusmehhanism**
 - Näiteks andmejälgija kasutamine
- **Inimese kontrolli** säilitamine
 - Näiteks inimesele kasutajaliideses võimaluse andmine ise määrata andmetöötlaste ulatus
- **Inimjärelvalve**
 - Näiteks automaatotsusel lõpliku kinnituse andmine inimese poolt
- **Auditeerimine**
- **Koostöö ja kaasamine**



Andmete ja tehisintellekti valge raamat 2024-2030



Riiklik tugi

Standardiseerimine

Juhendid, parimad praktikad

Liivakastiteenus jt tugiteenused

Infrastruktuuri ja ressursside pakkumine

Algoritmiregister

Teadlikkuse ja kompetentside kasvatamine läbi
haridusprogrammide ja koolituste



HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM



JUSTIITSMINISTEERIUM



MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM



REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF JUSTICE

Tänan!

Henrik Trasberg
Henrik.trasberg@just.ee

